

De aanvang van de appeltermijn en artikel 6 EVRM

Citation for published version (APA):

van Rhee, C. H. (1996). De aanvang van de appeltermijn en artikel 6 EVRM: W. de V. against the Netherlands: Application no. 16690/90, Resolutie DH(95)196, 11-09-95. *Bedrijfsjuridische Berichten*, 13/1996, 115-116.

Document status and date:

Published: 01/01/1996

Document Version:

Accepted author manuscript (Peer reviewed / editorial board version)

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

C.H. van Rhee, 'De aanvang van de appeltermijn en artikel 6 EVRM. W. de V. against the Netherlands. Application no. 16690/90, Resolutie DH(95)196, 11-09-95', *Bedrijfsjuridische Berichten*, 13/1996, p. 115-116.

De aanvang van de appeltermijn en artikel 6 EVRM
W. de V. against the Netherlands
Application no. 16690/90, Resolutie DH(95)196, 11-09-95

Inleiding

De aanvang van de appeltermijn blijft de gemoederen bezighouden. Inmiddels heeft de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens alsmede het Comité van Ministers van de Raad van Europa zich over de zaak De V. tegen de Staat der Nederlanden gebogen. Ik verwees naar deze zaak in mijn bijdrage aan *Bedrijfsjuridische Berichten* no. 12 van 9 juni 1995 (p. 104). Aangezien zowel het rapport van de Europese Commissie als de resolutie van het Comité van Ministers in de zaak De V. inmiddels openbaar zijn geworden, zal ik deze stukken hier kort behandelen en bezien of de inmiddels ingevoerde wijzigingen in onze wetgeving voldoende zijn om gelijkaardige gevallen in de toekomst te voorkomen.

De zaak De V.

Het gaat in deze procedure om de vraag of De V., ondanks het feit dat hij te laat hoger beroep had ingesteld, toch ontvankelijk in dit beroep had moeten worden verklaard. Hoewel deze vraag in verband met de rechtszekerheid gewoonlijk ontkennend wordt beantwoord, is het omstreden of de rechtszekerheid ook dient te prevaleren indien het verlate appel een gevolg is van omstandigheden die niet aan de betrokkene kunnen worden toegerekend. Dit laatste speelde in het geval De V.

De V. stelde te laat appel in tegen een buiten zijn aanwezigheid door de Rechtbank te Leeuwarden in het openbaar uitgesproken beschikking, waarbij hij uit de voogdij over zijn twee minderjarige kinderen was gezet. Dit te late beroep was volgens De V. een gevolg van het feit dat (1) de Rechtbank tijdens het laatste verhoor niet had meegedeeld op welke dag uitspraak zou worden gedaan; (2) de beschikking niet binnen twee weken na het laatste verhoor was gegeven; en (3) een afschrift van de beschikking niet 'onverwijld' naar de procureur van De V. was gestuurd. Dit was in strijd met de destijds geldende wettelijke regelen (artt. 909, 913, 938 en 947 (oud) Rv). De V. werd door het Hof te Leeuwarden niet ontvankelijk in zijn beroep verklaard. De Hoge Raad wees het cassatieberoep tegen deze niet ontvankelijkverklaring af (HR 17 november 1989, NJ 1990, 496), en overwoog dat de cumulatie van fouten bij de Rechtbank niet met zich meebracht dat de appeltermijn op een later dan het voorgeschreven tijdstip had moeten aanvangen. Het bepaalde in artikel 6 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten noodzaakte volgens de Hoge Raad niet tot een andere uitkomst, omdat deze verdragsbepalingen niet een recht op hoger beroep toekennen (dit is in overeenstemming met de vaste jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens). Bovendien kon, zo overwoog de Hoge Raad, niet gezegd worden dat door de wijze waarop het Hof te Leeuwarden de bepalingen welke in het geval De V. de toegang tot de appelrechter regelden had uitgelegd, de verzoeker in hoger beroep verstoken was geweest van een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6 EVRM.

In Straatsburg onderschreef de Nederlandse regering het oordeel van de Hoge Raad, en stelde dat het in het belang van de rechtszekerheid en het openbaar belang zou zijn dat partijen

zeker weten wanneer een beslissing als ‘final’ moet worden beschouwd. De regering was van mening dat het appelrecht aan De V. niet ontnomen was. Deze had volgens haar bij de griffier kunnen informeren naar de dag van de uitspraak.

De Europese Commissie was anders dan de Hoge Raad van oordeel dat artikel 6 EVRM wel was geschonden. Hoewel artikel 6 geen recht geeft op appel, bevond de Commissie dat indien er een beroepsmogelijkheid is, de garanties van artikel 6 EVRM in acht moeten worden genomen. De Commissie overwoog:

‘[...] the Convention is intended to guarantee not rights which are theoretical or illusory but rights that are practical and effective, in particular as regards the right of access to the court in view of the prominent place held in a democratic society by the right to a fair trial (Eur. Court H.R., Airey judgment of 9 October 1979, Series A no. 32, para. 24). The ‘right to court’ enshrined in Article 6 may be subject to limitations, but these must not restrict or reduce the access left to the individual in such a way or to such an extent that the very essence of the right is impaired (Eur. Court H.R., De Geouffre de la Pradelle judgment of 16 December 1992, Series A no. 253-B, p. 41, para. 28). [...]

Given that a decision to deprive a parent of the guardianship over his children substantially changes legal family relations, the Commission is of the opinion that in situations such as in the present case a careful balance must be struck between ensuring a proper administration of justice and the personal interests of the parties concerned. The commission cannot find that the rejection of the applicant’s appeal against the Regional Court’s decision of 24 December 1987, as having been submitted out of time, can be justified by any interest of the proper administration of justice. The Commission, therefore, finds that the applicant did not effectively enjoy his right of access to an appeal court’.

Ingevolge Artikel 31 lid 1 EVRM werd het rapport van de Commissie voorgelegd aan het Comité van Ministers van de Raad van Europa, dat oordeelde dat de Conventie inderdaad geschonden was. Ondertussen had de Nederlandse wetgever een nieuw tweede lid aan artikel 429k Rv (uitspraak in het openbaar) toegevoegd, en bovendien de artikelen 804 tot en met 806 Rv (mededeling tijdstip uitspraak, afschrift beschikking, beroepstermijn) ingevoerd. De regering was van oordeel dat deze artikelen gevallen zoals die van De V. in de toekomst zouden voorkomen. Of dit juist is, valt echter te bezien.

Een billijkheidscorrectie?

Volgens de Europese Commissie brengt het argument van de rechtszekerheid niet zonder meer met zich mee dat appeltermijnen onverkort moeten worden gehandhaafd (de Commissie doet deze vaststelling in een zaak van personen- en familierecht, maar het is niet onaannemelijk dat zij ook op andere gebieden een dergelijk oordeel is toegedaan). Rekening dient te worden gehouden met de persoonlijke belangen van de betrokken partijen. De rechter zal deze belangen moeten afwegen tegen het belang van de rechtszekerheid. In het geval De V. lag het voor de hand de belangen van partijen zwaarder te laten wegen dan het argument van de rechtszekerheid gezien het wel zeer onbeholpen optreden van de Rechtbank in Leeuwarden. Echter, ook in gevallen die zich onder de nieuwe regeling kunnen voordoen is het de vraag of de rechtszekerheid telkens moet prevaleren. Hoe bijvoorbeeld te oordelen in een situatie waarin te laat wordt geappelleerd aangezien door een fout noch een afschrift van het verzoekschrift noch een copie van de beschikking door een niet-verschenen belanghebbende ontvangen is, of in een geval waarin het te late appel een gevolg is van het feit dat de stukken de belanghebbende niet

hebben bereikt ondanks dat zij zijn aangekomen op het adres waarop hij in het bevolkingsregister staat ingeschreven, bijvoorbeeld doordat belanghebbende in een ziekenhuis verblijft (hierover mijn bijdrage aan *Bedrijfsjuridische Berichten* 12 (1995) p. 103-106)? In de nieuwe wettelijke regeling ontbreekt voor deze gevallen een ontsnappingsclausule in de vorm van een billijkheidscorrectie. Gezien het oordeel van de Europese Commissie en het Comité van Ministers zal de raadsman van de getroffen partij er in de toekomst goed aan doen in gelijksoortige gevallen op een billijkheidscorrectie aan te dringen. De rechter die overweegt hieraan gehoor te geven zou dan artikel 6:11 van de Algemene wet bestuursrecht analoog kunnen toepassen (zie mijn bijdrage aan *Bedrijfsjuridische Berichten* 12 (1995), p. 105-106). Indien de wetgever zich gedrongen zou voelen voor deze zaken een regeling te treffen, zou kennisneming van het Duitse recht op zijn plaats zijn. Dit recht kent al sinds jaar en dag een billijkheidscorrectie in het procesrecht bekend onder de naam ‘Wiedereinsetzung’ (§ 233 *et seq.* *Zivilprozessordnung*; het Oostenrijkse recht bevat eveneens een dergelijke regeling). Ook op andere terreinen dan het personen- en familierecht kan aan een dergelijke correctie behoefte bestaan. Ik hoop hierop in de toekomst uitvoeriger terug te komen.